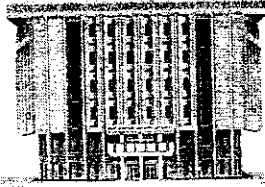
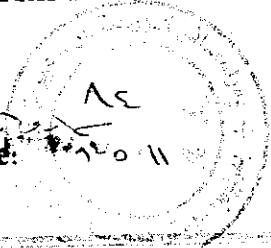

No:
Date:

ژماره: ✓
به‌روار: 11/5/2011

به‌ریز / سه‌رۆکایه‌تی پەرله‌مانی کوردستان

بابه‌ت / پرۆژه یاسای (به‌رنکاربوونه‌وه‌ی گه‌نده‌لی له هه‌ریمی کوردستانی - عێرق)

به‌ریزان ئیمه به‌ژماره‌ی یاسایی پەرله‌مانتاران که له‌خواره‌وه واژۆمان کردووه داوا ده‌که‌ین پرۆژه

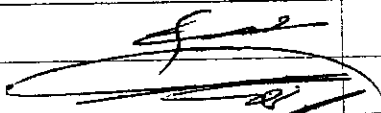

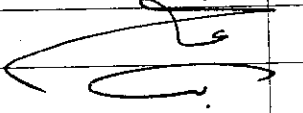
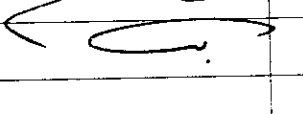
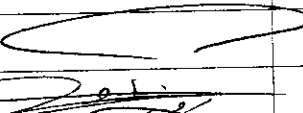
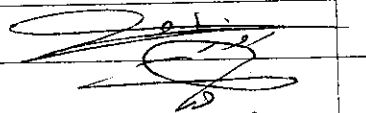
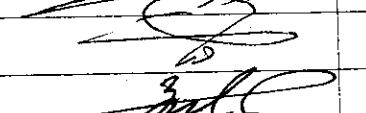

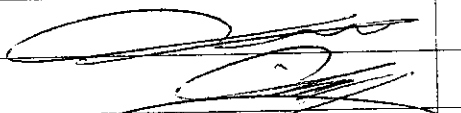

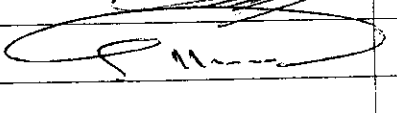
یاسای (به‌رنکاربوونه‌وه‌ی گه‌نده‌لی له هه‌ریمی کوردستانی - عێرق)

بخریته به‌نامه‌ی کاری دانیشتنه‌کانی پەرله‌مان تا گفتوگۆیان له‌سه‌ر بکریته و پەرله‌مان په‌سه‌ندی بکات.

له‌گه‌ل ریزدا...

هاوینج :-

له‌گه‌ل ده‌قی پرۆژه یاساکه

واژو	ثاوی پەرلته مانتقار	ژماره
	عینره عثمانی علی	-۱
	عبدالله محمود صالح	-۲
	فائق مصطفی رسول	-۳
	ابون توفیق معروف	-۴
	عبدلی صر صالح	-۵
	برزو مجید عبداله	-۶
	انور قادر مصطفی	-۷
	برزو محمود عثمانی	-۸
	نور محمد خه سهه لی	-۹
	زولفا محمود عبداله	-۱۰
	عبدالله صالح	-۱۱
	عادل بن عزیز	-۱۲
	محمد بن صالح	-۱۳
		-۱۴
		-۱۵
		-۱۶
		-۱۷
		-۱۸
		-۱۹
		-۲۰
		-۲۱
		-۲۲
		-۲۳
		-۲۴
		-۲۵
		26
		27
		28
		29
		30
		31
		32
		33

دەروازەى يەكەم
حوكمە گشتییەكان
بەشى يەكەم: پیناسەكان

ماددەى (۱)

مەبەست لەم زاراوە و گوزارشانەى دادین، ماناكانى بەرامبەریانە بۆ مەبەستى ئەم یاسایە:
یەكەم/ ھەرێم: ھەرێمى كوردستان - عێراق.

دووەم/ دەستە: دەستەى دەستپاکی لە ھەرێمدا.

سێھەم/ فەرمانبەرى گشتى: ھەر كەسێك پۆستێك وەرېگرێت لە دەسەلاتى یاسادانان یان جێبەجێکردن یاخود
دانوهرى بە دامەزراندن بێت یان بە ھەلبژاردن ھەمیشەى بێت یاخود كاتى بەرامبەر بە كرتیەك یان بە بێ كرتى،
زاراوەى فەرمانبەرى گشتى ھەریەكە لە كارمەندى فیعلی و پاسبێردراو بە خزمەتى گشتى دەگرێتەو.

چوارەم/ فەرمانبەرى گشتى بیانى: ھەر كەسێك پۆستێك وەرېگرێت لە دەسەلاتى یاسادانان یان جێبەجێکردن
یاخود دانوهرى بە دامەزراندن بێت یان بە ھەلبژاردنى لە ولاتىكى بیانى یاخود لە بەرژووەندى دامەزراوەى یەك
بیانىدا كاریكات جا كەسەكە عێراقى یان بیانى بێت وەزىفەى یەك لە ھەرێمدا ھەبێت.

پنجەم/ فەرمانبەرى دامەزراوە نۆدەولەتیەكان: مەبەست لە ھەموو ئەو كەسانەى لە ناو ھەرێمدا كار بۆ
دامەزراوەى یان رێكخراویكى نۆدەولەتى حكومى یان ناحكومى دەكەن.

شەشەم/ رێككەوتن: رێككەوتنى نەتەوەى كەرتووەكان بۆ نەهێشتنى گەندەلى لە سالى ۲۰۰۴دا.

ھەوتەم/ نووسینگە: نووسینگەى بەرەنگار بوونەوى گەندەلى

ھەشتەم/ تاوانەكانى گەندەلى: ئەو ھەلسوكەوتانە دەگرێتەو كە لە بەشى دووەم - دەروازەى يەكەم - ى ئەم
یاسایەدا ھاتووە.

نۆیەم/ دەرەوى ھەرێم: ناوچەكانى تری عێراق و دەولەتانى بیانى دەگرێتەو.

بهشی دووهم تاوانه کانی گه ندهلی

ماددهی (۲)

تاوانه کانی گه ندهلی نه مانه ی خواره وه ده گرتته وه:

یه که م: نهو تاوانانه ی رهوتی دادپه روه ریی له که دارده که ن.

دووهم: نهو تاوانانه ی نه رکه کانی وه زیقه له که دار ده که ن.

سیه م: ساخته کاری و یاری کردن به زیاد کردن و که مکردنه رکه کانه وه.

چوارهم: تاوانه کانی (غسیل الاموال).

پینجه م: نهو تاوانانه ی زیان به نابوری نیشتمانی و متمانه ی دارایی ده ولت ده گه یه نن.

شه شه م: به ستنی گرتیه ست له ناو هر ریمدا یان له ددره وه ویدا له لایه ن هر فرمانیه ریکه وه یان که سیکه وه که بۆ

خزمه تی گشتی راسپزدرابیت یان له لایه ن دامه زراوه یه کی فرمی یان نیمچه فرمییه وه بیت نه گه ر گرتیه سته که

پینجه وانه ی یاسا بیت یان ناشکرا نه کردنی ناوه پوکی گرتیه سته که بۆ لایه نه تاییه تمه نده کان.

حه وته م: نهو تاوانانه ی زیان به متمانه ی گشتی ده گه یه نیت نه گه ر له سه رده ستنی فرمانیه ری که یان نهو که سه وه

رووبدات که بۆ خزمه تی گشتی راسپزدراره له کاتی به جیگه یاندنی وه زیقه که ویدا یان به هوییه وه.

هه شه م: هر ره قتارو کرده وه یه که له لایه ن هر که سیکه وه نه نجام بدریت فرمانیه ر بیت یان که سیکه ی ناسایی

که بییته هوی نه ره خساندنی ده رفه تی یه کسان له به رده م هاوالاتیاندا بۆ به ده سته ی تانی مافه کانیا ن به هوی

ئینتمای سیاسی یان تایینی یان ره گه زیی.

تویه م: هر هه ولتیک بۆ کرین یان بۆ کاریگه ریدانان له سه ر دهنگی ده نگه ران له ریگه ی به کاره ی تانی سامانی

گشتیه وه یان به کاره ی تانی پووست و پله و پایه ی گشتی له هه لپزاردنه کانی سه روکایه تی و په رله مان و خو جیی و

هه موو ری که خراوه و سه ندیکاکاندا.

ده یه م: تاوانه کانی قاچاخی گومرگی.

یانزه یه م: هر تاوانتیک تر که یاسایه کی تر یان ری که و تنامه یه کی نیوده وله تی ده قنوو سی کردوه و

په یوه ندیداره به فیردانی سامانی گشتی و په تکرده وه ی مافی که وه به په وادانانی کارتیک نایاسایی.

بەشى سېھم

ھەوالدان

ماددەى (۲)

ا- ھەركەسىك دەركى بەتاوانىك لەتاوانەكانى گەندەلى كىردو پىتى زانى ياخود زانىارى و بەلگەنامەى لەبارەو ھەبوو پىويستە بە نووسىنگەكانى رابگە يەنىت.

ب- ھەركەسىك بەو ھەركە ھەلەستا كە لە بېرگەى يەكەمى ئەم ماددەىدا ھاتووہ بۆ ماوہ يەك بەند دەكرىت كە لە سالىك كە مەتر تەبىت.

ماددەى (۴)

پىويستە لەسەر دەستە لەلای خۆبەو لىكۆلئىنەو ھەلەلگەكان و ھەو زانىارىانە بكات كە پەيوەستن بەتاوانەكانى گەندەلىيەو ھەو لەمىدياكاندا بلاوكرائونەتەوہ يان ھەو راپۆرتانەى كە نا فەرمين.

ماددەى (۵)

پىويستە لەسەر دىوانى چاودىرى دارابى ھەموو ھەو راپۆرتانە پىشكەش بە دەستە بكات كە لەبارەى پرسى گەندەلىيەو ھەو بە دەستىگە يشتووہ.

ماددەى (۶)

خۆدزىنەو ھەو ئەتاست ھەو ھەركانەى لە ماددەكانى چوارەم و پىنچەمدا ھاتوون بە ئامانجى شاردنەو ھەو تاوانەكەو كارىگەرىدانان لەسەر رەوتى دادپەرەوى بەتاوانەكانى گەندەلى ئەژماردەكرىت.

ماددەى (۷)

ا- ھەو كەسەى ھەوالەكە لەبارەى تاوانەكانى گەندەلىيەو ھەو گەيەنىت پىويستە ناسنامەكەى لەلایەن دەستە يان نووسىنگەو دادگاوه بەنھىنى بەئىلترىتەو ھەو كەشف نەكرىت تەناتە دواى دەرچوونى حوكمىكى بنېرىش.

ب- ھەو كەسەى ھەوالەكە لەبارەى تاوانى گەندەلىيەو ھەو گەيەنىت، جگە لەلایەنە رەسمىيەكان، لەلایەن دادوەرەو ھەو كۆى بېرى ھەو مالەى كە تاوانە گەندەلىيەكەى بەسەرەو ھەو پاداشت دەكرىت. ھەزارەتى دارابى ھەلەستىت بە پىدانى ئەم پاداشتە.

ج- ھەو كەسەى ھەوالى درۆو نادروست لەبارەى تاوانىك لەتاوانەكانى گەندەلىيەو ھەو بگەيەنىت بۆ ماوہ يەك بەندەكرىت كە لەشەش ماتگ زياتر تەبىت يان بەغەرامە يەك يان بەھەردووكيان سزادەدرىت.

ماددهی (۸)

به باریکی سوککار (ظرف مخفف) دادد نریت هر که سیک هسستیت به نه جامدانی تاوانیک له تاوانه کانی گنده لی
نه گهر بهر له ته و او کردنی تاوانه که یان پیش نه وهی دهسه لاته کان به دوا د اچوون و لیکولینه وه له باره ی تاوانه که وه
بکن، دهسه لاتی گشتی لیتاگاداریکاته وه.

ماددهی (۹)

سه باره ت به سزاکان که په یوه ندیبان به تاوانه کانی دهروازه ی یه که م- به شی دووه مه وه هه یه. ده گه رپینه وه بۆ
یاسا کانی سزادانی کارپیکراوو سزا بریار له سه درواوه کان له یاسا تاییه تیه کاند.

ماددهی (۱۰)

ا- نه و که سه ی هر تاوانیکی له تاوانه کانی گنده لی نه جامداوه لانی زوری نه و سزایه ده دریت که به یاسا
ده قنوو سگراوه.

ب- که سی هاوبه ش وه ک که سی بکری تاوانی گنده لی سزاده دریت به بی له بهرچا و گرتنی بنه مای که ساندنی
دانوهری (التقرید القضائی)

ماددهی (۱۱)

به سه رچوونی داوای سزایی به هوی مردنه وه نابیته ریگرتک له به رده م گپرانه وهی نه و مولک و مالای که تاوانی
گنده لیه که ی به سه ره وه کراوه بۆ که نجینه ی گشتی، پیویسته له سه ر دادگا فرمان له مباره یه وه ده ریکات له
همان نه و بریاره ی که ده رده چیت له سه ر تاوانه که.

دهروازه ی دووه م

به شی یه که م:

نوسینگی بهر هنگار بوونه وهی گنده لی

ماددهی (۱۲): بیکه پتانی نووسینگیه کان

ا- له سه تهری هر پاریزگایه کدا نووسینگیه که به ناوی نووسینگی بهر هنگار بوونه وهی گنده لی " بیکده هیت نریت.
ب- نووسینگی سه ر به ده سه تی بالای نه زاهه ده بیت.

ماددهی (۱۳): نه رک و فرمانی نووسینگیه

ا- نووسینگی هه لده ستیت به پشکنین له هه مو نه و حاله تانه ی که جیگی شک و گومانه له تاوانه کانی گنده لی
و به لگ له و باره یه وه کۆده کاته وه.

ب- نووسینگی نه و هه والانه و ده رده گرتیت که په یوه ندیبان به تاوانه کانی گنده لیه وه هه یه وره وانه ی

دهسته يان بکات.

- ج- نووسينگه مه له فيک بۆ ئه و ته بليغاتانه ده کاته وه که په يوه ندييان به تاوانه کاني گه نده ئي و ئه و تاوانانه ي گه نده ئي وه هه يه که به شيوه يه کي خوړسکانه ليکولينه وه يان له باره وه کراوه .
- د- نووسينگه ئه و به لگه و زانياريانه تاوتوي ده کات که له لاي هن بهر له وه ي رهوانه ي دهسته يان بکات.
- ه- نووسينگه هاوکاري و هه ماهه نگی له گه ل دهسته کاني جيبه جيکردني تر دا ده کات له پيناو بهر نه نگاريبونه وه ي گه نده ئيدا.
- و- پيوسته نووسينگه هه ماهه نگی له گه ل ريکخواوه کاني کومه لگه ي مه ده ني و ناوه نده کاني تويزينه وه و زانکوکاندا بکات به نامانجی بلوکرده وه ي هوشيارى له باره ي تاوانه کاني گه نده ئي وه .
- ی- نووسينگه راپورتي مانگانه له باره ي کاروباره کانپيه وه ئاراسته ي دهسته ده کات.

به شى دووم :

بيکهاته ي نووسينگه کان

مادده ي (۱۴)

دهسته رينمايه کاني تايهت به پيکهيئاني نووسينگه کان و پيکهاته ي کارگيرييان و چوئيته ي هه ليزاردني سه روکي نووسينگه و نه دامه کاني ده رده کات.

مادده ي (۱۵)

دهسته نووسينگه کاني بهر نه نگاريبونه وه ي گه نده ئي له قه زاو ناحيه کان ده کاته وه ئه و يش له سه ر بيه ماي پيشنياري نووسينگه کاني پاريزگاکان.

دمروازه ي سيه م

حوکمه کاني کوتايي

مادده ي (۱۶)

ئه و سوو دو زياده يه ي ده چيته سه ر ئه و مال و مولکي که تاواني گه نده ئيه که ي به سه ره وه کراوه بهر له وه ي به کلابيته وه به مولک و مالي گشتي داده نريت و ناکريت مامه له ي پيوه بکريت.

مادده ي (۱۷)

أ- ئه م ياسايه به سه ر هه موو ئه و هه لسوکه وتانه دا پياده ده کريت که تاوانيك له تاوانه کاني گه نده ئي پيکده هيئنو هه موو ئه و ريگريانه هه لده وه شينبيته وه که له ياسا تايهت يه کانداهاتوون و ده بته هوي گرينه گرتن له داوا، به کاروباره کاني سياده شه وه .

ب- ده بیټ د هسټ بهر ټکار بیه کانی لیکولینه وه بکریت بهر له وهی مؤلټ له لایه نه وه ریگریټ که تومه تباری بۆ ده گریټه وه به مرجیک له گه ل دستپیکردنی لیکولینه وه که نه لایه نه ناگادار بکریته وه.

ماددهی (۱۸)

أ- نه م یاسایه له هر ټمدا به سهر تاوانه کانی گنده لیدا پیاده ده کریټ نه گهر همووی یان به شیکي تاوانه که نه نجامداریټ، یا خود نه گهر شوینی تاوانه که له ناو هر ټمدا بیټ به لام تاوانه که له دهره وهی هر ټمدا رویدایټ، یا خود تاوانه که له ناو هر ټمدا رویدایټ به لام شوینی تاوانه که له دهره وهی هر ټمدا رویدایټ.

ب- نه م یاسایه به سهر نه نجامدهرانی تاوانی گنده لیبی نیشتمانی بیټ یان بیانی پیاده ده کریټ جا دانیشتووی ناو هر ټم یان دهره وهی هر ټم بیټ.

ج- دادوهری نیشتمانی له هر ټمدا مافی پسپوری نیشتمانی سهر اپاگیرانهی ده بیټ بۆ مه به سته کانی نه م یاسایه.

ماددهی (۱۹)

ده سته هاوکاری و هه ماههنگی له گه ل لایه نه کان و ناژانسه نئوده وه له تیبیه کان و دامه زراوه فیدرالیه تاییه تمه نده کانداهکات له پیناوه بهر هنگاریوونه وهی گنده لیدا.

ماددهی (۲۰)

ده سته و نووسینگه کان مافی نه وه یان هه یه داوا له فهرمانگه فهرمی و نیمچه فهرمی و کومه له کان و دامه زراوه کان و کومپانیاکانی کهرتی تاییه تو پارتیه سیاسییه کان و که سه کان بکه ن که روونکردنه وه و به لگه نامه و نه و ډوکیومینتانه پیشکesh بکه ن که له بهر ده ستیاندایه نه گهر نه و ډوکیومینت و به لگه نامه بۆ که یشتن به راستی پیویستبوون.

ماددهی (۲۱)

پیویسته له سهر هموو داموده زگا حکومییه کان له هر ټمدا نه و بارگرانی و کوسپانه له بهر ده م ده سته و نووسینگه کانداههیلن بۆ نه وهی نه رکه کانیا ن جیبه جی بکه ن.

ماددهی (۲۲)

کار به هیچ ده قیکی یاسایی ناکریټ که له گه ل حوکمه کانی نه م یاسایه دا ناکوک بیټ.

ماددهی (۲۳)

ده سته ریئمایی پیویست بۆ ناسان جیبه جی کردنی حوکمه کانی نه م یاسایه دهره کات.

ماددهی (۲۴)

ئەم یاسایە لە پۆزی بۆلاوکردنەوێ لە پۆژنامە ی فەرمیی (وە قایعی کوردستان) وە جێبەجێدەکریت.

هۆکارەکانی دەرچوون

بە مەبەستی پاراستنی سامانی نیشتمانی و رێگەگرتن لە بە قیرۆدانێ مال و مولکی گشتی و بۆ خستنه گەری هەموو توانا دارایی و مەروپیه کان لە پێناو خزمەتکردن و پیشخستنی کۆمەلگە و دورستکردنی بەرپەست لە بەردەم ئەوانە ی سامانی نیشتمانیان بە لاوه بی بە هایه و لە پێناو بە دیپتانی دادی کۆمەلایەتی و ره خسانی دەر فەتی یە کسان لە بەردەم هەموو هاوڵاتیاندا بۆ ئەوێ مافە کانیان دەستە بەرپەکن و بەرەو پیادە کردنی بنەمای شە فاقیەت هەنگاوێتین لە بەرپۆه بردنی دامە زراوە کانی حکومە تداو پارێزگاریکردن لە پیرۆزی خزمەتی گشتی و دورکە و تنه وه لە دیاردە کانی مەحسوبیەت و واسیته کردن و لە پێناو بەرەنگاریبوونەوێ دیاردە ی گەندە لی ئە کۆمەلگە دا ئەم یاسایە دەرچویندرا.

* ئارام جەمال سابیر (بەرپۆه بەری پۆژە)

* ئەندامانی لیژنە ی راویژکاری یاسایی (پەیمانگە ی کوردی بۆ هەلبژاردن - KIE) لەم بەرپۆژانە پیکهاتوو:

- دەروێ عەبدولکەریم (سەرپەرشتیاری لیژنە)

- رواء خەلیل (بەرپاردە ی لیژنە)

- ئاوات محمد کەریم (ئەندامی لیژنە)

- شەهین کەمال (ئەندامی لیژنە)

- هێمن عومەر عەبدوللأ (ئەندامی لیژنە)

- ساوین عێرفان (ئەندامی لیژنە)

"پۆژە ی پتەوکردنی پەبوهندی نیوان هاوڵاتیان و پەرلەمانی کوردستان" که لە لایەن رێکخراوی NED ی ئەمریکییەو هوارکاری دەکریت